

Accountantsverslag 2018

Gemeente Sliedrecht

8 juli 2019

Aan de raad van de gemeente
Sliedrecht
T.a.v. mr. R.P.A. van Aalst,
raadsgriffier
Postbus 16
3360 AA Sliedrecht

Rotterdam, 8 juli 2019
Kenmerk: MS/EDG/RA10867

Geachte leden van de raad,

Wij hebben de jaarrekening 2018 van de gemeente Sliedrecht (hierna te noemen 'gemeente') gecontroleerd. Zoals afgesproken in onze opdrachtbevestiging ontvangt u hierbij ons accountantsverslag 2018. In dit verslag hebben we de belangrijkste bevindingen en conclusies van de jaarrekeningcontrole opgenomen.

Onze bevindingen en aanbevelingen hebben wij afgestemd met de ambtelijke organisatie en de verantwoordelijke wethouder, de heer P. Vat. Een afschrift van dit verslag is toegezonden aan het college van burgemeester en wethouders.

Het opstellen en controleren van de jaarrekening vraagt elk jaar weer een aanzienlijke inspanning. Bij deze willen wij alle betrokken medewerkers van de gemeente bedanken voor de constructieve en plezierige samenwerking tijdens de controle.

Wij hopen u met dit verslag van dienst te zijn. Vanzelfsprekend zijn wij graag bereid om een nadere toelichting op de inhoud te geven.

Met vriendelijke groet,
BDO Audit & Assurance B.V.
namens deze,

C.M. Steehouwer MSc RA

Ter informatie: De digitale versie van dit document is vanaf de inhoudspagina interactief. Aan de hand van de menustructuur kan door het document genavigeerd worden. Via een klik op het BDO-logo gaat u steeds één stap terug in de menustructuur totdat u uiteindelijk weer in het hoofdmenu (de inhoudsopgave) uitkomt.

Inhoudsopgave

Gemeente Sliedrecht

1. Dashboard accountantscontrole

2. Uitkomsten jaarrekeningcontrole

3. Resultaat en financiële positie

4. Belangrijkste bevindingen

Bijlagen

1. Dashboard accountantscontrole

Gemeente Sliedrecht

Strekking controleverklaring	Belangrijkste bevindingen	Resultaat 2018										
▪ Wij zijn voornemens om een goedkeurende controleverklaring met betrekking tot getrouwheid en rechtmatigheid af te geven. ▪ Jaarverslag en jaarrekening zijn verenigbaar. ▪ De grondslagen van de jaarrekening zijn aanvaardbaar en het BBV wordt nageleefd. ▪ Wij hebben geen bevindingen ten aanzien van de SiSa-bijlage. ▪ De WNT verantwoording is juist.	▪ Uit de controle van de Europese aanbestedingen blijkt dat twee contracten onterecht niet Europees zijn aanbesteed, besteding 2018 op deze contracten bedraagt € 154.811 (rechtmatigheidsfout). ▪ Geen rechtmatigheidsfouten ten aanzien van investeringskredieten ▪ Verplichtingen (en daarmee ook de kosten) zijn € 80.000 te laag verantwoord. ▪ Reclassificatieverschillen (zonder resultaatseffect) van € 752.165.	Het resultaat van de gemeente Sliedrecht over het jaar 2018 bedraagt € 81.000 voordelig ten opzichte van de gewijzigde begroting. De gemeente heeft in de begroting een resultaat geraamd van € 539.000 negatief. De realisatie is € 458.000 negatief. Het resultaat ten opzichte van de begroting komt daarmee uit op € 81.000 voordelig. Een analyse van het bedrag van € 81.000 is opgenomen op pagina 113 tot en met 118 van de jaarstukken van de gemeente. Ten opzichte van de begrote lasten bedraagt de afwijking 1,5%, wat aanvaardbaar te noemen is.										
Ontwikkeling GREX	Belangrijkste aandachtspunten voor 2019	Uw financiële positie vergeleken										
▪ Wij kunnen ons vinden in de schattingen ten aanzien van de waardering en resultaatneming van grondexploitaties. Wij classificeren de inschattingen als realistisch.	▪ Afhankelijkheid externe inhuur op sleutelposities in de organisatie en borging van de specifieke kennis. ▪ Actualisatie van onderhoudsvoorzieningen gezien latent tekort op termijn. ▪ Continuering monitoring waardering grondexploitaties.	Het weerstandsvermogen van de gemeente is uitstekend. Ratio weerstandsvermogen <table><thead><tr><th>Jaar</th><th>Ratio</th></tr></thead><tbody><tr><td>JR15</td><td>2,40</td></tr><tr><td>JR16</td><td>2,80</td></tr><tr><td>JR17</td><td>1,90</td></tr><tr><td>JR18</td><td>1,12</td></tr></tbody></table>	Jaar	Ratio	JR15	2,40	JR16	2,80	JR17	1,90	JR18	1,12
Jaar	Ratio											
JR15	2,40											
JR16	2,80											
JR17	1,90											
JR18	1,12											

2. Uitkomsten jaarrekeningcontrole

Gemeente Sliedrecht

2.1 De jaarrekening is getrouw & rechtmatig

2.2 Toelichting controleverschillen

2.3 Toelichting onrechtmatigheden

2.4 BBV, WNT en SiSa

2.5 Top 3 aandachtspunten voor 2019

2.6 Aandachtspunt auditcommissie

2.1 De jaarrekening is getrouw & rechtmatig

Gemeente Sliedrecht

De jaarrekening 2018 is getrouw & rechtmatig

Wij zijn voornemens bij de jaarrekening 2018 van de gemeente Sliedrecht een goedkeurende controleverklaring af te geven met betrekking tot zowel de getrouwheid als de rechtmatigheid. Een goedkeurende verklaring met betrekking tot getrouwheid betekent dat de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de grootte en de samenstelling van zowel de baten en lasten over 2018 als van de activa en passiva per 31 december 2018 in overeenstemming met het Besluit begroting en verantwoording Provincies en Gemeenten (BBV). Wij hebben enkele controleverschillen geconstateerd die door de gemeente zijn gecorrigeerd. Naast de geconstateerde en verwerkte controleverschillen, zijn tijdens onze controle controleverschillen geconstateerd ten aanzien van de getrouwheid die niet zijn gecorrigeerd. Tevens hebben wij bevindingen t.a.v. de rechtmatigheid. Rechtmatigheidsbevindingen kunnen niet gecorrigeerd worden. In onderstaande overzicht zijn de niet-gecorrigeerde getrouwheidsbevindingen en de rechtmatigheidsbevindingen opgenomen samengevat.

Post/omschrijving van de toelichting	Fouten	Onzekerheden	Verwijzing
Getrouwheid			
Onvolledig opgenomen verplichtingen	80.000		Paragraaf 2.2
Totaal	80.000		
Rechtmatigheid			
Bevindingen getrouwheid resultaatseffect	80.000		Paragraaf 2.2
Aanbestedingsrechtmatigheid	154.811		Paragraaf 2.3
SiSa gebundelde uitkering	44.633		Paragraaf 2.3
Totaal	279.444		

Naast de hierboven genoemde verschillen is sprake van reclassificatieverschillen (zonder resultaatseffect) van € 752.165.

Wij concluderen dat de resterende niet-verwerkte controleverschillen zowel individueel als gezamenlijk niet materieel zijn voor de jaarrekening als geheel en hebben derhalve een goedkeurende verklaring verstrekt met betrekking tot de getrouwheid en rechtmatigheid. De goedkeurings-tolerantie bedraagt € 702.000 voor fouten en € 2.106.000 voor onzekerheden.

2.2 Toelichting controleverschillen

Gemeente Sliedrecht

Verplichtingen
kosten onvolledig
voor € 80.000

1. Onvolledig opgenomen verplichtingen

Uit onze voortgezette controle op de inkoopfacturen blijkt dat de gemeente voor een (geëxtrapoleerd) bedrag van € 80.000 geen verplichting heeft opgenomen op lasten die betrekking hebben op 2018. Dit is derhalve als controleverschil voor zowel de getrouwheid als de rechtmatigheid opgenomen.

2.3 Toelichting onrechtmatigheden

Gemeente Sliedrecht

Kredietoverschrijdingen niet van invloed op ons oordeel

1. Kredietoverschrijdingen

In het kader van de begrotingsrechtmatigheid hebben wij tevens de lastenoverschrijdingen op investeringskredieten getoetst om vast te stellen of de gerealiseerde uitgaven binnen de door de gemeenteraad geautoriseerde begroting zijn gebleven. Uit deze analyse blijkt dat op diverse investeringskredieten sprake is van een overschrijding van de door de gemeenteraad vastgestelde investeringskredieten.

Ten aanzien van de afgesloten kredieten ultimo 2018 blijkt dat voor enkele kredieten het toegewezen krediet wordt overschreden: het bedrag hiervoor is echter lager dan de rapporteringstolerantie en duidelijk onbeduidend. Naast de afgesloten kredieten is voor een aantal investeringen het krediet voor de jaarschijf 2018 overschreden. Het college vraagt de gemeenteraad deze kredieten door te schuiven naar 2019. De overschrijdingen voor de jaarlaag 2018 tellen niet mee in het rechtmatigheidsoordeel.

Onrechtmatige aanbestedingen €154.811

2. Aanbestedingen € 154.811

In het kader van de rechtmatigheidscontrole hebben wij de juiste toepassing van de Europese aanbestedingsrichtlijnen gecontroleerd aan de hand van een zogenaamde inkoopanalyse, aangezien onvoldoende zichtbare beheersmaatregelen zijn getroffen die voor de jaarrekeningcontrole kunnen dienen als aanknopingspunt. Naar aanleiding van deze inkoopanalyse hebben wij lasten uit hoofde van een aantal contracten als onrechtmatig bestempeld:

- Uitgaven voor schoonmaakdiensten zijn onrechtmatig, gezien de gewijzigde eigendomsverhoudingen van deze vennootschap die ertoe leiden dat geen sprake meer is van inbesteding, impact € 110.411
- Inhuur administratieve ondersteuning € 44.400

Onrechtmatigheden BUIG € 44.633 (onder rapporteringstolerantie voor SiSa-verantwoording)

3. Rechtmatigheidsfouten in de gebundelde uitkeringen Participatiewet

De uitvoering van de Participatiewet is gedelegeerd aan de Sociale Dienst Drechtsteden (SDD) onderdeel van de Gemeenschappelijke Regeling Drechtsteden (GRD). De fouten die geconstateerd worden in de verstrekte uitkeringen tellen voor de gemeente alleen mee voor de SiSa-bijlage indien de omvang boven de rapporteringstolerantie van € 125.000 uitkomt. De Sociale Dienst Drechtsteden heeft voor de G2A en G3A regelingen een onrechtmatigheid gerapporteerd van € 44.633 en een onzekerheid van € 3.492. Zie hiervoor onderdeel SiSa in bijlage B. Aangezien deze beide fouten onder de rapporteringsgrens voor de SiSa blijven, zijn deze niet opgenomen in de tabel in bijlage B.

2.4 BBV, WNT en SiSa

Gemeente Sliedrecht

Het BBV wordt nageleefd	Bevindingen ten aanzien van naleving van de wettelijke verslaggevingsregels (BBV) Wij hebben vastgesteld dat uw gemeente de wettelijke verslagleggingsregels (BBV) heeft nageleefd.
WNT-verantwoording voldoet aan de vereisten	Naleving van de (publicatieverplichtingen) WNT De Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) is met ingang van 2013 van toepassing en vervangt tegelijkertijd de Wopt (Wet openbaarmaking uit publieke middelen gefinancierde topinkomens). Doelstelling van de wet is te verhinderen dat instellingen in de publieke en semipublieke sectoren rechtens in staat zijn bovenmatige bezoldigingen toe te kennen. Voor gemeenten geldt dat de gemeentesecretaris en de griffier als topfunctionaris worden aangemerkt. De algemene bezoldiging voor een topfunctionaris mag voor 2018 niet meer bedragen dan € 189.000 per jaar. De externe accountant is belast met de controle op de naleving van de WNT door de instelling. Overschrijding van de bezoldigingsnorm wordt aangemerkt als een onverschuldigde betaling, die door de topfunctionaris terugbetaald moet worden aan de instelling. Gebeurt dit niet, dan is BDO als accountant wettelijk verplicht om bij het ministerie melding te doen van deze onverschuldigde betaling. Wij hebben tevens een meldingsplicht indien u geen of onjuiste gegevens heeft gepubliceerd in de jaarrekening. Wij hebben vastgesteld dat de WNT verantwoording in de jaarrekening op enkele onderdelen afwijkt van de voorgeschreven format. De bezoldigingen over 2018 van de gemeente Sliedrecht zijn niet strijdig met de WNT.
Geen bevindingen SiSa-bijlage	SiSa-bijlage Wij hebben de in de SiSa-bijlage van de jaarrekening genoemde specifieke uitkeringen gecontroleerd met inachtneming van de Nota verwachting accountantscontrole SiSa 2018. Op grond van ons onderzoek hebben wij bij uw specifieke uitkeringen geen fouten en/of onzekerheden geconstateerd die de voor SiSa geldende rapporteringstolerantie overschrijden. Zie tevens bijlage B.

2.5 Top 3 aandachtspunten voor 2019

Gemeente Sliedrecht

Naar aanleiding van onze controle van de jaarrekening 2018 hebben wij een aantal bevindingen en aanbevelingen over het afgelopen boekjaar weergegeven. Daarnaast willen wij, vanuit onze natuurlijke adviesfunctie, de volgende top 3 van aandachtspunten voor het komende jaar benoemen.

1. Begroting reserves	Afhankelijkheid externe inhuur sleutelposities Gedurende 2018 is met de werving van drie financieel medewerkers de afhankelijkheid van externen op financiële functies afgenomen. Wel is nog sprake van sleutelfunctionarissen die worden ingehuurd, waaronder de controller en de gemeentesecretaris. In het kader van aansturing en (financieel) beheer zijn dit belangrijke en dragende functies, om welke reden wij u adviseren te (blijven) zorgen voor een goede vastlegging van specifieke zaken teneinde te voorkomen dat een hiaat ontstaat in de kennis in de organisatie indien ook deze functies permanent zijn ingevuld. Wij hebben begrepen dat actief gesprekken met mogelijke kandidaten worden gevoerd ter invulling van de bestaande vacatures, waardoor dit aandachtspunt mogelijk ook op relatief korte termijn wordt afgerond. Daarnaast hebben wij begrepen dat beëindiging van de inhuur niet gelijktijdig zal plaatsvinden, maar ‘getrapt’ in de tijd zal plaatsvinden na invulling van de betreffende vacatures. Dit geeft gelegenheid de relevante kennis en lopende dossiers op een goede manier over te dragen in de organisatie.
2. Onderhoudsvoorzieningen	Onderhoudsvoorzieningen Op grond van het BBV moet aan de onderhoudsvoorzieningen een actueel beheerplan ten grondslag liggen. Uit de controle van de onderhoudsvoorzieningen blijkt dat een actueel beheerplan voor de onderhoudsvoorzieningen aanwezig is. Een aandachtspunt is dat vanaf 2023 een tekort verwacht wordt, rekening houdend met de stortingen in de voorziening op basis van de meerjarenbegroting en de uitgaven conform het onderhoudsplan. Wij adviseren u voor de komende meerjarenbegrotingen een analyse uit te voeren op het saldooverloop van de voorziening, overeenkomstig het onderhoudsplan en hierop passende maatregelen te nemen. Deze kunnen zowel bestaan uit het bijstellen van de plannen, indien hier aanleiding voor is, dan wel de financiële impact vertalen in de begroting. Van belang is dat de voorziening het kostenegaliserende karakter behoudt waarvoor de voorziening ook is gevormd.
3. Planwijzigingen grondexploitaties	Planwijzigingen grondexploitaties Op basis van de BBV regelgeving moeten de effecten van planwijzigingen die door de gemeenteraad in het nieuwe verslagjaar zijn goedgekeurd ook in het boekjaar worden verwerkt waarin het besluit heeft plaatsgevonden. Voor de grondexploitatie Stationspark 2 en Stationspark 3 zijn planwijzigingen in 2019 door de raad goedgekeurd, waardoor de effecten van de planwijzigingen pas in 2019 zichtbaar worden.

2.6 Aandachtspunt auditcommissie (1/2)

Gemeente Sliedrecht

Voldoen aan Wet DBA

Voldoen aan de Wet DBA

U heeft ons verzocht na te gaan of de gemeente Sliedrecht voldoet aan de Wet DBA.

Wat is de DBA

Met de invoering van de wet DBA werd de VAR afgeschaft. Hiervoor in de plaats zijn de modelovereenkomsten tussen de opdrachtgever en de zzp'er/opdrachtnemer gekomen. In de (door de Belastingdienst goedgekeurde) modelovereenkomsten maken opdrachtnemer en opdrachtgever samen afspraken over de uit te voeren opdracht en samenwerking. Zolang een opdrachtnemer en opdrachtgever zich tijdens de uitvoering van de opdracht (in de praktijk) houden aan de afspraken en inhoud conform deze modelovereenkomst is het een 'werk buiten dienstbetrekking'. Op grond van deze overeenkomst gaat de Belastingdienst (achteraf) beoordelen of de opdrachtgever al dan niet loonheffingen moet inhouden. En premies werknemersverzekeringen en bijdrage Zorgverzekeringswet moet betalen.

Naleving van de Wet DBA bij de gemeente Sliedrecht

Wij hebben een deelwaarneming uitgevoerd op een door de gemeente opgestelde specificatie van alle kosten voor inhuur externe personen (ZZP'er of een gesloten overeenkomst met een detacheerder) en beoordeeld of voor de inhuur van de persoon een modelovereenkomst is gesloten die is goedgekeurd door de Belastingdienst. In het geval dat de inhuur plaatsvindt via een detacheerder, is tevens beoordeeld, of een goedgekeurde (raam)overeenkomst is gesloten tussen de gemeente en de detacheerder.

Naar aanleiding van de uitgevoerde werkzaamheden stellen wij vast dat:

Voor twee personen is vastgesteld dat geen modelovereenkomst is gesloten die is goedgekeurd door de Belastingdienst. Eén persoon is overigens niet meer werkzaam voor de gemeente. Voor één inhuur via een detacheerder is geen aparte overeenkomst opgesteld. Deze persoon is voor drie maanden (december 2017 t/m februari 2018) ingehuurd geweest.

Wij hebben van de organisatie begrepen dat inmiddels de inhuur via Yacht verloopt en dat de modelovereenkomsten worden gehanteerd voor deze ingehuurde medewerker.

Handhaving van de Wet DBA opgeschort

Het kabinet streeft naar nieuwe wet- en regelgeving op 1 januari 2020 om de Wet Deregulering beoordeling arbeidsrelaties te vervangen. Tot die tijd wordt de handhaving van de Wet DBA opgeschort. Dus huurt u een zzp'er in? En constateren wij achteraf dat er sprake is van een dienstbetrekking? Dan krijgt u in ieder geval tot 1 januari 2020 géén correctieverplichtingen of naheffingsaanslagen loonheffingen.

2.6 Aandachtspunt auditcommissie (2/2)

Gemeente Sliedrecht

Handhaving opgeschort

Ook kunt u daarvoor tot die tijd geen boetes krijgen. Wel is er sprake van handhaving bij kwaadwillendheid. Kwaadwillend is als u als gemeente 'opzettelijk een situatie van evidente schijnzelfstandigheid laat ontstaan of voortbestaan, omdat u weet - of had kunnen weten - dat er feitelijk sprake is van een dienstbetrekking (en daarmee een oneigenlijk financieel voordeel behaalt en/of het speelveld op een oneerlijke manier aantast).' Bij kwaadwillendheid kunnen wel correctieverplichtingen of naheffingsanslagen opgelegd worden.

3. Resultaat en financiële positie

Gemeente Sliedrecht

3.1 Resultaat 2018

3.2 Uw financiële positie vergeleken

3.1 Resultaat 2018

Gemeente Sliedrecht

Resultaat 2018
ten opzichte van
de gewijzigde
begroting
bedraagt
€ 81.000

Verkorte financiële analyse

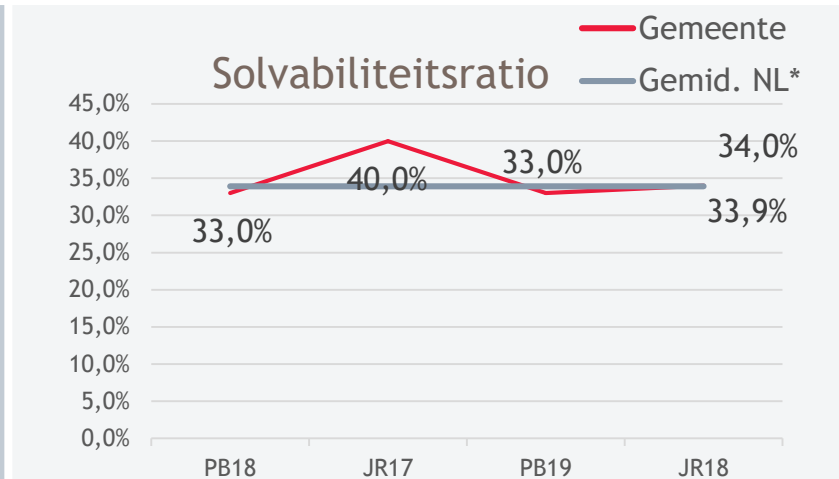
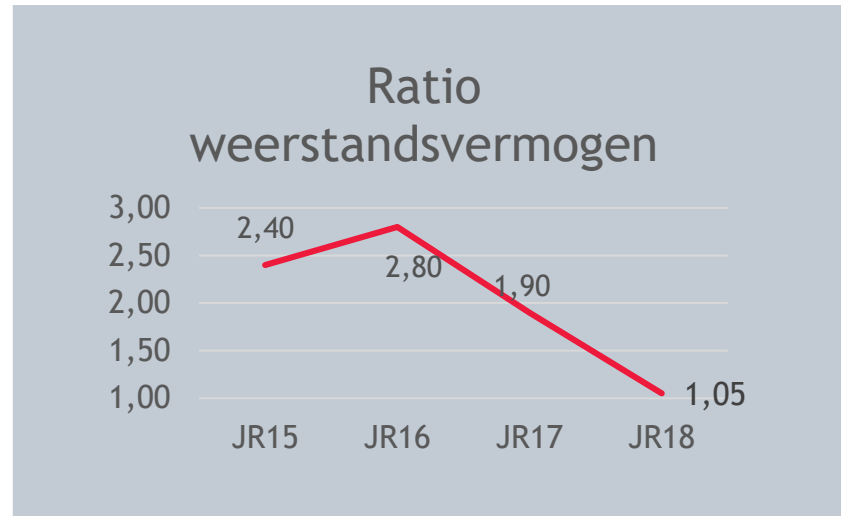
Het resultaat van de gemeente Sliedrecht over het jaar 2018 ten opzichte van de gewijzigde begroting bedraagt € 81.000 voordelig. In het onderstaand overzicht is het resultaat in het kort weergegeven:

Overzicht van baten en lasten	2018	Begroting na wijzigingen	Verschil
Saldo van baten en lasten	-/- € 501.000	-/- € 1.482.000	€ 981.000
Onttrekkingen reserves	€ 7.232.000	€ 6.360.000	€ 872.000
Dotatie aan reserves	€ 7.189.000	€ 5.417.000	€ -/- 1.772.000
Resultaat	-/- € 458.000	-/- € 539.000	€ 81.000

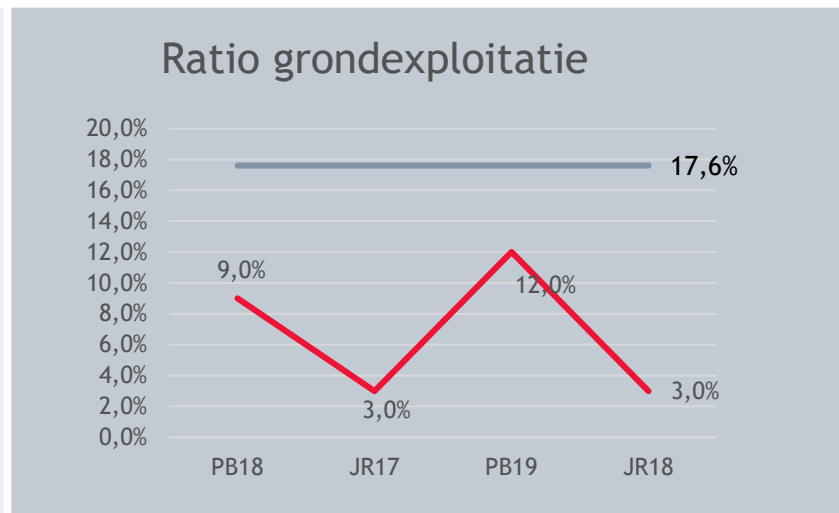
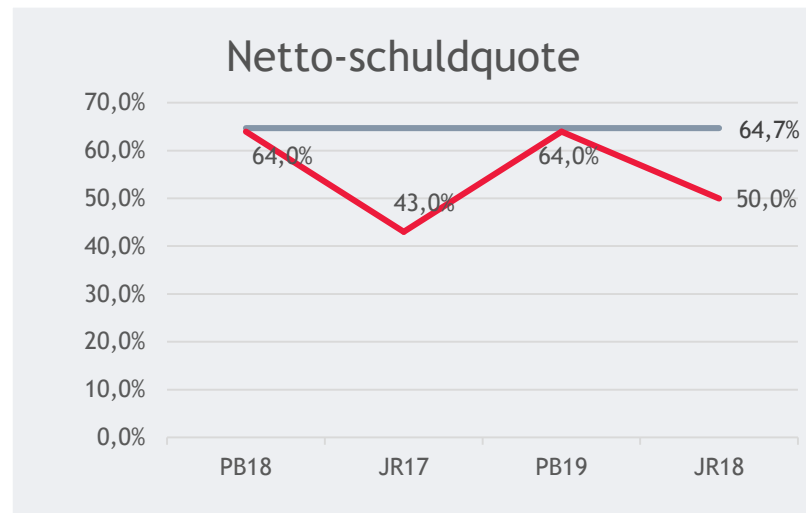
De gemeente heeft in de begroting een resultaat geraamd van € 539.000 negatief. De realisatie is € 457.000 negatief. Het resultaat ten opzichte van de begroting komt daarmee uit op € 81.000 voordelig. Het resultaat 2018 wijkt weinig af van de begroting. Op basis van onze ervaringsnorm bij gemeenten is een afwijking van 2-3 % inherent aan een complex begrotingsproces. Een analyse van het bedrag van € 81.000 is opgenomen op pagina 113 tot en met 118 van de jaarstukken van de gemeente. Ten opzichte van de begrote lasten bedraagt de afwijking 1,5%, wat een redelijke afwijking genoemd kan worden.

3.2 Uw financiële positie vergeleken

Gemeente Sliedrecht

* De bron voor de gemiddelden NL betreft het gemiddelde voor gemeenten in de categorie 25.000-50.000 inwoners volgens de BDO Financiële benchmark

3.4 Uw financiële positie vergeleken

Gemeente Sliedrecht

Kengetallen moeten in relatie tot elkaar worden gezien

Onze rol in relatie tot het weerstandsvermogen en financiële kengetallen

De analyse van het weerstandsvermogen en de financiële kengetallen is een onderdeel van het jaarverslag en de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing. Vanuit onze controlerende rol dienen wij vast te stellen of het jaarverslag (en dus deze paragraaf) niet strijdig is met de jaarrekening en geen materiële onjuistheden bevat. De kengetallen moeten altijd in relatie tot elkaar worden gezien. Uit de combinatie van de kengetallen kan een beeld worden gevormd van de financiële positie van de gemeente. Daarbij kan ook inzichtelijk worden gemaakt wat de oorzaak is van een sterke of zwakke financiële positie. De financiële kengetallen geven, met de inherente beperkingen hierbij, inzicht in (de ontwikkeling van) uw financiële positie, mede in relatie tot de landelijke benchmark.

Financiële positie gemeenten onder druk

Ontwikkeling Nederlandse gemeenten

Het zijn roerige tijden voor gemeenten. De recessie - met de teruglopende inkomsten, tegenvallende grondverkoop en zware bezuinigingen - was nog maar net achter de rug, of de volgende grote uitdaging diende zich aan: het sociaal domein. Sinds 2015 bent u verantwoordelijk voor een groot aantal taken in het sociaal domein: maatschappelijke ondersteuning, jeugdzorg en arbeidsparticipatie. Dat is een monsterklus, operationeel én financieel! Gemeenten kunnen die taken, die gemiddeld bijna 40% van de totale begroting uitmaken, nu nog nét dragen. De meeste gemeenten geven echter aan dat het sociaal domein zwaar drukt op de begroting en vrezen dat het water ze straks financieel tot aan de lippen komt te staan. Of erger. Dat roept de vraag op hoe financieel gezond de Nederlandse gemeenten zijn. En wat betekent dit alles voor de komende jaren?

Om daarover helderheid te geven, hebben wij vanuit de branchegroep Lokale Overheid de financiële cijfers en kengetallen van alle gemeenten in Nederland over 2008 tot en met 2017 op een rij gezet en geanalyseerd. De uitkomsten daarvan zijn niet eenduidig; daarvoor zijn de verschillen tussen gemeenten, provincies en (krimp)regio's te groot. Landelijk gezien ontdekten wij echter wel degelijk een trend: de algehele solvabiliteit is tussen 2009 en 2017 gedaald van 42% naar 35%. Juist nu de gemeenten als gevolg van de nieuwe verplichtingen in het sociaal domein onder grote financiële druk staan, is dat een zorgelijke ontwikkeling. De bewegingsvrijheid van gemeenten neemt af omdat gemeenten steeds minder invloed hebben op hun uitgaven. Krimpregio's hebben het zwaar. Dat vraagt om hernieuwde aandacht voor de weerbaarheid en wendbaarheid (stresstesten), een risicogericht financieel toezicht, de herijking van de Algemene Uitkering en nieuwe vormen van samenwerken. Hoe dan ook: deze uitdagingen betekenen dat gemeenten keuzes moeten maken.

3.5 Uw financiële positie vergeleken

Gemeente Sliedrecht

Uw weerstands-
vermogen is
voldoende

Weerstandsvermogen gemeente Sliedrecht is ruim voldoende

In de paragraaf weerstandsvermogen heeft het college een overzicht opgenomen van de weerstandscapaciteit. De weerstandscapaciteit bedraagt volgens deze paragraaf € 6,4 miljoen. Dit betreft de algemene risicoreserve en de algemene reserve. Daarnaast beschikt de gemeente nog over stille reserves die op grond van een interne berekening bij benadering € 21,8 miljoen bedragen. In het weerstandsvermogen ultimo 2018 is geen bedrag meegeteld van vrij aanwendbare bestemmingsreserves. In de paragraaf weerstandsvermogen zijn de relevante risico's benoemd. De gemeente Sliedrecht heeft op basis van interne berekeningen het totale bedrag aan risico's waaraan de organisatie is blootgesteld, bepaald op maximaal € 6,1 miljoen. De organisatie heeft een voorzichtig beleid ten aanzien van risico's, de gemeente gaat er in de berekening van uit dat alle risico's tegelijk optreden. Het weerstandsvermogen van de gemeente Sliedrecht is voldoende te noemen.

De gemeente kan
aan haar lange
termijn
verplichtingen
voldoen

Solvabiliteit en netto-schuldquote

De solvabiliteit bedraagt ultimo 2018 34%. Voor de solvabiliteit geldt dat hoe hoger dit percentage is, hoe beter de gemeente in staat is om haar verplichtingen op lange termijn te voldoen. De solvabiliteit van de gemeente Sliedrecht ligt in 2018 op hetzelfde niveau als het landelijk gemiddelde in de categorie gemeenten met 25.000-50.000 inwoners.

De netto schuldquote bedraagt 50%. De netto-schuldquote geeft een indicatie van de druk van de rentelasten en de aflossingen op de exploitatie en de hoogte van de investeringen uit het nabije verleden.

De solvabiliteit laat een licht positieve ontwikkeling zien ten opzichte van voorgaande jaar en is in lijn met het gemiddelde van vergelijkbare gemeenten. De netto-schuldquote is relatief in lijn met het afgelopen jaar en ligt onder het gemiddelde van vergelijkbare gemeenten. Voor de netto schuldquote geldt dat hoe lager het percentage, de gemeente beter in staat is de rentelasten en aflossingen te financieren.

Financieel risico
als gevolg van de
grondexploitatie
is lager dan
gemiddeld

Ratio grondexploitatie

Voor de ratio grondexploitatie geldt dat hoe lager deze is, hoe beter (minder risico's). De ratio grondexploitatie van de gemeente Sliedrecht is relatief laag. De ratio is beter dan het landelijk gemiddelde van gemeenten.

4. Belangrijkste bevindingen

Gemeente Sliedrecht

4.1 Financiële beheersing en toezicht

4.2 Schattingsposten

4.3 Ontwikkeling grondexploitatie

4.4 Grafrechten

4.5 Begrotingsrechtmatigheid

4.6 Sociaal domein uitgelicht

4.1 Financiële beheersing en toezicht

Gemeente Sliedrecht

Financiële beheersing en toezicht	Bevindingen naar aanleiding van onze interimcontrole Als onderdeel van de jaarrekeningcontrole hebben wij een interim-controle uitgevoerd. Deze interim-controle is primair gericht op de administratieve organisatie en interne beheersing (AO/IB) voor zover van belang voor onze controle op de betrouwbaarheid en rechtmatigheid van de in de jaarrekening opgenomen gegevens. De bevindingen naar aanleiding van deze controle hebben wij opgenomen in onze managementletter d.d. 21 december 2018. Samenvattend constateren wij dat uw organisatie de belangrijkste onderwerpen vanuit de bedrijfsvoering op de agenda heeft staan, hieraan voldoende aandacht besteedt en daarbij alert inspeelt op de externe en interne ontwikkelingen.
Proces jaarafsluiting en controle	Verloop controleproces De afspraken inzake de aanlevering van de concept jaarrekening en de onderliggende documentatie die wij vooraf met de ambtelijke organisatie hebben gemaakt zijn overwegend op een goede manier opgevolgd. Op vragen is op een goede en constructieve wijze geacteerd door de ambtelijke organisatie. Vragen naar aanleiding van onze controle zijn snel beantwoord. Het proces van controleren van de jaarrekening is daarmee goed verlopen. De samenwerking met de betrokken medewerkers van de gemeente Sliedrecht ervaren wij als constructief en plezierig.

4.2 Schattingsposten

Gemeente Sliedrecht

Schatting zijn in het wisselend van aard

- ☐ Conservatief
- ☒ Neutraal
- ☐ Optimistisch

Inherent aan het opmaken van een jaarrekening, is dat het college schattingen moet maken. Bepaalde schattingen zijn van bijzonder belang door hun invloed op de jaarrekening en de waarschijnlijkheid dat toekomstige gebeurtenissen significant afwijken van de verwachtingen van het management. Een goed inzicht in de jaarrekening vereist kennis van deze posten. Als onderdeel van de controle hebben wij de aanvaardbaarheid van de schattingen beoordeeld. In het hierna opgenomen overzicht hebben wij van de jaarrekeningposten waaraan een belangrijke schatting ten grondslag ligt grafisch weergegeven op welke wijze wij de door het college gebruikte mate van prudentie inschalen.

Post in de jaarrekening	Bedrag (€ '000)	Beoordeling huidig boekjaar	Toelichting schatting
Voorziening dubieuze debiteuren	323	☐ ☒ ☐	Voorziening dubieuze debiteuren wordt statisch bepaald en is neutraal van opzet.
Waardering grondexploitaties	2.067	☐ ☒ ☐	De waardering van de grondexploitaties is neutraal. Zie hiervoor hoofdstuk 4.3.

1. Waardering debiteuren (voorziening dubieuze debiteuren: € 323.000)

De voorziening dubieuze gemeentelijke debiteuren (€ 245.000) wordt bepaald op basis van de statische methode, waarbij afhankelijk van de achtergrond/soort van de debiteur en het aantal dagen dat het openstaande saldo oud is, wordt bepaald of deze opgenomen moet worden in de voorziening. De methodiek is overzichtelijk en goed toepasbaar voor de gemeente Sliedrecht, omdat sprake is van een groot aantal debiteuren. Voor belastingdebiteuren is een voorstel ontvangen van Gemeentebelastingen en Basisinformatie (GBD) die de uitvoering van de gemeentelijke belastingtaken in mandaat uitvoert. De verantwoording van de GBD, inclusief het debiteurenoverzicht en het deel dat in een voorziening opgenomen moet worden, is voorzien van een controleverklaring van de accountant. De voorziening voor debiteuren vanuit de GBD bedraagt € 78.000.

4.2 Schattingsposten

Gemeente Sliedrecht

Toelichting schattingsposten

2. Waardering grondexploitaties (verliesvoorziening grondexploitaties € 330.000)

De verliesvoorziening voor grondexploitaties wordt door de planeconoom berekend en beoordeeld door de projectleider. Wij hebben de volgende onderdelen

van de totstandkoming van de verliesvoorziening getoetst:

- Parameters → Het gehanteerde rentepercentage is 1,11% en is gelijk aan de werkelijke rente en past binnen de bandbreedte van 0,5% die is toegestaan conform de BBV regelgeving. Voor kostenstijging wordt voor 2019 en 2020 met 3% gerekend en voor 2021 en verder met 2%, wat wij aanvaardbaar vinden.
Voor opbrengstenstijging voor woningbouw wordt met 2% stijging gerekend. Deze percentages vinden wij aanvaardbaar.
- Grondopbrengsten → Met name voor de grondexploitaties van BW-plein en Stationspark 3 / Sliedrecht Buiten dienen nog grondverkoop (woningen) plaats te vinden. De grondopbrengsten zijn neutraal ingerekend.
- Kosten → Met name voor de grondexploitatie van BW-plein en Stationspark 3 / Sliedrecht Buiten moeten nog omvangrijke kosten worden gerealiseerd. De gehanteerde stijgingspercentages voor de kosten vinden wij aanvaardbaar.
- Fasering → De grondexploitaties voor Stationspark 3 / Sliedrecht Buiten loopt door tot 2028. De overige grondexploitaties van de gemeente hebben een kortere looptijd.

4.3 Ontwikkeling grondexploitaties

Gemeente Sliedrecht

Actualisatie en bijstelling grondexploitaties

Actualisatie en bijstelling grondexploitaties

De veruit grootste balanspost met betrekking tot onderhanden projecten betreft de voorraden (grondexploitaties). Door de invloed van de parameters (zoals kostenstijgingen, fasering, druk op verkoopprijzen, rente-effecten) die bepalend zijn voor de in de toekomst te realiseren opbrengsten, hebben wij bij onze controle de grondexploitaties diepgaand gecontroleerd.

Redelijkheid belangrijkste schattings- elementen vastgesteld

De risico's voor de grondexploitaties zijn in essentie terug te brengen tot drie P's:

- **Planning:** is de tijdsplanning van de projecten afgestemd op de (on)mogelijkheden in de markt? Immers, de marktbehoefte bepaalt welke projecten op welk moment te realiseren zijn.
- **Programmering:** in de afgelopen jaren hebben economische ontwikkelingen geleid tot belangrijke wijzigingen in vooral de woningbehoefte. Is er een kritische analyse van de 'mix' van woningen (huur, koop, vrije kavel appartementen, etc.) in de projecten in relatie tot de huidige marktvraag in de gemeente?
- **Prijs:** inherent gevolg van de economische crisis is dat de verkoopprijzen van woningen en dus van grond onder druk staan. Is afgewogen welke prijzen kunnen worden gehandhaafd, rekening houdend met het risico dat gronden later of in het geheel niet worden afgenomen?

Deze drie P's zijn tijdens de jaarrekeningcontrole besproken met uw medewerkers. Tijdens deze gesprekken zijn de uitgangspunten gechallenged. De grondexploitaties zijn met deze uitgangspunten per 31 december 2018 geactualiseerd. Tevens is beoordeeld of het onderhanden werk in de jaarrekening op een juiste wijze is gewaardeerd en of er mogelijk een (aanvullende) verliesvoorziening moet worden getroffen. Voor de toetsing van het schattingsproces rond de bepaling van de grondexploitatieberekeningen zie hoofdstuk 4.1.

Verlies- voorziening voor BW-Winklerplein

Ultimo 2018 is een verliesvoorziening grondexploitaties gevormd voor een bedrag van € 330.000 (gebaseerd op de berekening van de eindwaarden). Vorig jaar had de gemeente geen verliesvoorziening. De verliesvoorziening heeft betrekking op het project Burgemeester Winklerplein. De overige drie grondexploitatieprojecten hebben een positief verwacht eindsaldo, waardoor een verliesvoorziening voor die projecten niet aan de orde is.

Winstneming

Het voorzichtigheidsbeginsel leidt ertoe dat realisatie van winst moet worden uitgesteld tot daarover voldoende zekerheid bestaat. Dit betekent echter niet dat pas winst moet worden genomen bij het afsluiten van het grondexploitatiecomplex. In de notitie Grondexploitatie is opgenomen dat voor winstneming de Percentage of Completion (POC) methode geldt: voor zover gronden zijn verkocht en opbrengsten zijn gerealiseerd dient tussentijds naar rato van de voortgang van de grondexploitaties winst te worden genomen.

4.3 Ontwikkeling grondexploitaties

Gemeente Sliedrecht

Winstneming op basis van POC-methode nog niet aan de orde

Hiervoor moet het resultaat op de grondexploitatie wel op betrouwbare wijze kunnen worden ingeschat. Dit is mogelijk wanneer het waarschijnlijk is dat de economische voordelen die aan het project zijn verbonden naar de gemeente zullen toevloeien. Indien aan de volgende voorwaarden is voldaan, bestaat er voldoende zekerheid om winst te kunnen nemen:

1. Het resultaat op de grondexploitatie kan betrouwbaar worden ingeschat; én
2. De grond (of het deelperceel) moet zijn verkocht; én
3. De kosten zijn gerealiseerd (winst wordt naar rato van de realisatie gerealiseerd).

Winstneming is nog niet aan de orde aangezien nog (nauwelijks) verkopen hebben plaatsgevonden voor de grondexploitaties. Op basis van de POC-methode is de tussentijdse winstneming voor het project Stationspark 3 / Sliedrecht Buiten lager dan € 1.000.

Grondexploitatie Burgemeester Winklerplein

Deze grondexploitatie heeft ultimo 2017 een boekwaarde van € 1,1 miljoen. Het betreft de ontwikkeling en realisatie van commercieel vastgoed en appartementen in de vrije sector van het woon- en winkelhart Burgemeester Winklerplein. Voor dit project is een samenwerkingsovereenkomst gesloten met een projectontwikkelaar. De gemeente verwerft de gronden en objecten, maakt deze bouwrijp en verkoopt de grond tegen een markconforme prijs aan de ontwikkelaar.

Grondexploitatie Stationspark 3 / Sliedrecht Buiten

De grondexploitatie Stationspark 3 / Sliedrecht Buiten. Deze grondexploitatie heeft ultimo 2018 een boekwaarde van € 1,2 miljoen. Dit betreffen enkele grondverwervingen en plankosten. Het project betreft de aanleg van een bedrijventerrein en de ontwikkeling van Sliedrecht Buiten. In april 2019 heeft de gemeenteraad besloten het projectgebied voor Stationspark 3 uit te breiden met Sliedrecht Buiten. Hiermee is een nieuwe grondexploitatie ontstaan. De nieuwe grondexploitatie heeft een verwacht positief eindresultaat van € 0,2 miljoen. Omdat nog geen kavels zijn uitgegeven is nog geen sprake van winstneming. Het plan zonder Sliedrecht Buiten had een hoger verwacht eindresultaat, aangezien hierin de verplaatsingskosten voor de sportvelden (Recreatief Knooppunt) niet waren opgenomen. Het oude plangebied van Stationspark 3 bevatte niet de sportvelden, waardoor ook de kosten van de verplaatsing niet in de oude grondexploitatie waren opgenomen. Aangezien het investeringskrediet voor Sliedrecht Buiten is 'teruggegeven' is dit in feite een budgetneutrale aanpassing. De schattingen voor de grondexploitatie Stationspark 3 / Sliedrecht Buiten zijn akkoord. Volledigheidshalve vermelden wij dat in de jaarrekening 2018 de effecten van de planwijziging in 2019 niet zijn betrokken op grond van de BBV regelgeving, deze zullen in de controle voor de jaarrekening 2019 worden betrokken.

4.3. Grafrechten

Gemeente Sliedrecht

Grafrechten en grafonderhoud

Wisselende standpunten commissie BBV

Het beheer en onderhoud van uw begraafplaatsen wordt gefinancierd uit de inkomsten van de grafrechten. Deze zijn onderverdeeld in lijkbezorgingsrechten (grafrechten) en onderhoudsrechten begraafplaats en deze worden bij uw gemeente verantwoord op het programma 3 Ruimte.

Bij uw gemeente bestaat de mogelijkheid om grafrechten en/of onderhoudsrechten af te kopen. Daarbij was het voorheen mogelijk om deze voor een vast bedrag eeuwigdurend af te kopen. Op dit moment is het met name mogelijk om de grafrechten en grafonderhoud af te kopen voor een periode van maximaal 10 of 30 jaar. Uit de ontvangen afkoopsom vloeit voor de gemeente de verplichting voort het graf gedurende 10 of 30 jaar ter beschikking te stellen en/of te onderhouden.

Uit gewijzigde BBV inzichten is duidelijk geworden dat voor ontvangen afkoopsommen een voorziening (vooruit ontvangen gelden van derden) gevormd zou moeten worden. Immers: de afkoopsom heeft betrekking op meerdere jaren en daarom zou gedurende de looptijd hiervan jaarlijks een deel van de gevormde voorziening ten gunste van het programmaonderdeel geboekt moeten worden. Feitelijk zijn de ontvangen afkoopsommen een meerjarige verplichting aan degene die de afkoopsom heeft betaald. De commissie BBV heeft eveneens aangegeven dat indien de baten voor grafrechten (inclusief de afkopen) jaarlijks ongeveer gelijkblijvend zijn, kan worden afgezien van het vormen van een voorziening voor afkoop grafrechten. Deze situatie is bij de gemeente Sliedrecht aan de orde. De gemeente Sliedrecht verantwoordt de afkoopsommen in het boekjaar dat zij worden ontvangen en laten een gelijkblijvend beeld zien door de jaren heen. De verwerkingswijze is daarmee in overeenstemming met het BBV.

4.5 Begrotingsrechtmatigheid

Gemeente Sliedrecht

Begrotingsrecht- matigheid

Lastenoverschrijdingen in het kader van begrotingsrechtmatigheid

In totaal heeft uw gemeente circa € 65,4 miljoen aan lasten begroot na wijziging, tegenover circa € 63,0 miljoen aan werkelijke lasten in 2018. Dit is in totaal een onderschrijding van € 2,4 miljoen (3,7%). Aan baten had uw gemeente een bedrag van € 63,9 miljoen begroot na wijziging, tegenover € 62,5 miljoen aan werkelijke baten in 2018. In totaal gaat het om een lagere realisatie van baten van € 1,4 miljoen (2,2%). Naast het gerealiseerde totaal saldo van baten en lasten kent een gemeente ook het gerealiseerde resultaat. Dit is het gerealiseerde totaal saldo van baten en lasten plus of min de tussentijdse resultaatbestemmingen. Deze bestemmingen bestaan uit in de loop van het jaar gedane onttrekkingen uit reserves minus de tussentijdse stortingen in reserves. De stortingen in dan wel onttrekkingen aan reserves vinden plaats op basis van door u genomen besluiten. In 2018 is er per saldo circa € 0,04 miljoen aan de reserves onttrokken, zodat het gerealiseerde resultaat € 0,1 miljoen positief (ten opzichte van de begroting) bedraagt.

De gemeenteraad autoriseert de begroting en stelt de kaders voor het college vast. Het college is verantwoordelijk voor de uitvoering van het beleid binnen de gestelde begroting. Begrotingsafwijkingen dienen tijdig gesignaleerd en gerapporteerd te worden aan de gemeenteraad. Bij begrotingsoverschrijdingen die niet gedurende het jaar zijn voorgelegd aan de gemeenteraad is formeel sprake van een onrechtmatigheid. Echter hoeven deze overschrijdingen niet altijd te worden meegewogen in het accountantsoordeel, bijvoorbeeld indien de overschrijding geheel of grotendeels wordt gecompenseerd door direct gerelateerd opbrengsten of overschrijdingen bij open-einde regelingen. In de toelichting op het overzicht van baten en lasten zijn de begrotingsoverschrijdingen nader weergegeven en geanalyseerd.

4.5 Begrotingsrechtmatigheid

Gemeente Sliedrecht

Begrotings- rechtmatigheid

Naast de controle op de rechtmatige totstandkoming van de baten, lasten en balansmutaties in de jaarrekening 2018, hebben wij de begrotingsrechtmatigheid gecontroleerd. De toe te passen normen voor dit begrotingscriterium zijn gebaseerd op artikelen 189, 190 en 191 van de Gemeentewet en moeten door de raad nader worden ingevuld en geconcretiseerd. Dit gebeurt door middel van de begroting en via de verordening op het financieel beheer ex artikel 212 van de Gemeentewet. Het begrotingscriterium is verder verfijnd en uitgewerkt in de Kadernota Rechtmatigheid van de Commissie BBV. Door uw gemeente is dit verder geconcretiseerd in het controleprotocol dat op 17 mei 2017 is vastgesteld door de gemeenteraad. Belangrijk hierbij is dat het overschrijden van de begroting altijd onrechtmatig is, maar niet in alle gevallen hoeft te worden meegewogen in het accountantsoordeel. In het kader van de begrotingsrechtmatigheid moet gekeken worden naar de lastenoverschrijdingen per programma. Zie hierna voor een overzicht van de lastenoverschrijdingen per programma en de overschrijdingen van investeringskredieten.

Zoals blijkt uit de figuur op voorgaande pagina is op twee programma's een begrotingsoverschrijding op de lasten te constateren. Deze zijn in te delen in de onderstaande categorieën, zoals opgenomen in de Kadernota Rechtmatigheid van de Commissie BBV.

Lastenoverschrijding programma	Begrotingsafwijking	Onrechtmatig, telt <u>niet</u> mee in het oordeel	Onrechtmatig, telt <u>wel</u> mee in het oordeel
3. Ruimte (totaal € 1.090.000)	Betreft overschrijdingen welke worden gecompenseerd door opbrengsten.	✓	
4. Bestuur, veiligheid en organisatie (totaal € 471.000)	De overschrijdingen worden deels gecompenseerd door hogere baten. De hogere lasten hebben betrekking op het bestaand beleid, waardoor de overschrijding van de begroting niet meetelt in het oordeel.	✓	

4.6 Sociaal domein

Gemeente Sliedrecht

Alle afrekeningen in het kader van het Sociaal Domein zijn verwerkt in de jaarrekening.

Serviceorganisatie Jeugd

De gemeente Sliedrecht werkt met de gemeenten in Zuid-Holland-Zuid via de Serviceorganisatie Jeugd (SOJ) samen inzake de uitvoering van de jeugdzorg. De Serviceorganisatie Jeugd is onderdeel van de gemeenschappelijke regeling Dienst Gezondheid en Jeugd (DG&J). De meeste taken zijn aan de SOJ gedelegeerd, alleen de taken van de wijkteams zijn gemandateerd. Bij delegatie ligt de verantwoordelijkheid voor een rechtmatige uitvoering van de taken bij de gemeenschappelijke regeling. Derhalve is de rechtmatigheid van de uitgaven van de SOJ (verantwoordingen zorgaanbieders) geen onderdeel van ons accountantsoordeel bij de jaarrekening van de gemeente Sliedrecht.

Bij de jaarrekening 2018 van DG&J, waarvan SOJ onderdeel is, is op moment van afgifte van dit accountantsrapport nog geen controleverklaring verstrekt. De gemeente heeft de concept jaarcijfers ontvangen. De accountant van SOJ heeft aangegeven dat de hierin verwerkte jeugdzorglasten juist zijn verantwoord.

Persoonsgebonden budgetten Jeugd

De Sociale Verzekeringsbank (SVB) beheert de persoonsgebonden budgetten. Facturen van de door de cliënten gecontracteerde zorgaanbieders worden door de SVB betaald. SVB controleert deze facturen (factuur conform contract tussen cliënt en zorgaanbieder en of de gemeente een beschikking heeft verstuurd). De accountant van de SVB heeft onderzoek gedaan naar de rechtmatigheid van de bestedingen van de persoonsgebonden budgetten. Uit deze controle blijken fouten en onzekerheden. Controle op prestatielevering vindt niet door de SVB en/of de accountant van de SVB plaats.

De persoonsgebonden budgetten voor de jeugdzorg zijn via de SOJ aan de SVB betaald. Het resultaat op de persoonsgebonden budgetten is onderdeel van het resultaat van de SOJ. Omdat de uitvoering van de jeugdzorg aan de SOJ is gedelegeerd, heeft het accountantsoordeel van de accountant van de SVB geen gevolgen voor het accountantsoordeel bij de jaarrekening 2018 van de gemeente Sliedrecht voor wat betreft de Persoonsgebonden budgetten Jeugd.

4.6 Sociaal domein

Gemeente Sliedrecht

Alle afrekeningen in het kader van het Sociaal Domein zijn verwerkt in de jaarrekening.

Sociale Dienst Drechtsteden (Participatiewet en WMO)

Het beleid en het beheer van de WMO is door de gemeente overgedragen aan de Gemeenschappelijke Regeling Drechtsteden (GRD). Dit geldt zowel voor de WMO-taken als de uitvoering van de Participatiewet (verstrekken van uitkeringen en loonkostensubsidies). Beide taken zijn in delegatie overgedragen aan de GRD (feitelijk aan Sociale Dienst Drechtsteden) en tellen derhalve niet meer voor het accountantsoordeel over de jaarrekening 2018 van de gemeente Sliedrecht. Voor de SiSa-bijlage moeten echter wel in t+1 de fouten die zijn gerapporteerd door GRD ten aanzien van uitvoering van de Participatiewet voor de gemeente Sliedrecht. De fouten t.a.v. de uitvoering van de Participatiewet over 2017 zijn derhalve opgenomen in deze rapportage bij het onderdeel SiSa (Bijlage B).

De uitvoering van de taken voor beschermd wonen wordt door de gemeente Dordrecht (als zijnde centrumgemeente) uitgevoerd. Dordrecht heeft met de regiogemeenten een samenwerkingsovereenkomst beschermd wonen en opvang 2017-2018 afgesloten, waar onder dus ook Sliedrecht. In deze overeenkomst is in artikel 5 lid 5 opgenomen dat eventuele overschotten en tekorten conform een gedefinieerde verdeelsleutel na afloop van het kalenderjaar verdeeld zullen worden. Voor 2018 is een concept verantwoording beschikbaar, deze (concept) te verrekenen bedragen met de deelnemende gemeenten zijn in de administratie opgenomen. *Op basis van de definitieve verantwoording dient nog verrekend te worden met de deelnemende gemeenten.*

Persoonsgebonden budgetten WMO

De hiervoor beschreven situatie ten aanzien van de uitkomsten van de controles, uitgevoerd door de accountant van de SVB, gelden ook ten aanzien van de persoonsgebonden budgetten voor WMO.

De persoonsgebonden budgetten voor de WMO zijn via de SDD aan de SVB betaald. Het resultaat op de persoonsgebonden budgetten is onderdeel van het resultaat van de SDD/GRD (onderdeel van de overgedragen regelingen over 2018). Omdat de uitvoering van de WMO aan de SDD (onderdeel GRD) is gedelegeerd, heeft het accountantsoordeel van de accountant van de SVB geen gevolgen voor het accountantsoordeel bij de jaarrekening 2018 van de gemeente Sliedrecht voor wat betreft de Persoonsgebonden budgetten WMO.

Bijlage A: Onze controle

Bijlage B: Bevindingen Sisa-bijlage

Bijlage C: In control statement

Bijlage A

Onze controle

Doel en object van de controle	Het doel van de controle is het geven van een onafhankelijk oordeel of de financiële overzichten van de gemeente Sliedrecht, in alle van materieel belang zijnde opzichten, zijn opgesteld in overeenstemming met het BBV. Voor een uitgebreide beschrijving van onze aanpak verwijzen wij naar onze opdrachtbevestiging.
Materialiteit	Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fouten of fraude en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel. Bij onze controlewerkzaamheden hebben wij als uitgangspunt de door de raad vastgestelde toleranties gehanteerd. De raad heeft ons daarbij opgedragen om bij onze oordeelsvorming en rapportering uit te gaan van de hierna vermelde goedkeurings- en rapporteringstolerantie. Op basis van het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado) en onze professionele oordeelsvorming, hebben wij de materialiteit voor de jaarrekening als geheel bepaald op € 702.000. Wij houden ook rekening met afwijkingen en/of mogelijke afwijkingen die naar onze mening voor de gebruikers van de jaarrekening om kwalitatieve redenen materieel zijn. Een afzonderlijke rapporteringstolerantie is niet overeengekomen. Onze controle richt zich tevens op de getrouwheid en rechtmatigheid van de informatie in de WNT-verantwoording en de SiSa-bijlage van de jaarrekening. Voor de WNT en SiSa gelden specifiek voorgeschreven rapporteringstoleranties die veelal lager zijn dan uw rapporteringstolerantie. Wij passen deze voorgeschreven WNT- en SiSa-toleranties eveneens op correcte wijze toe.
Onafhankelijkheid	Nederlands recht en overige beroepsregels, zoals de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO), vereisen dat wij onafhankelijk zijn ten opzichte van onze controle cliënten. Wij zijn van mening dat door ons is voldaan aan deze eisen. Wij bevestigen dat we geen giften hebben gegeven aan dan wel aangenomen van de organisatie of haar personeel. Wij hebben de overige dienstverlening naast de controle van de jaarrekening beoordeeld aan de hand van onze beroepsregels en hebben geconcludeerd dat het type dienstverlening en de vergoeding onze onafhankelijkheid niet beïnvloeden.

Bijlage A

Onze controle

Opdracht en controleaanpak

Wij hebben de jaarrekening gecontroleerd conform de Nederlandse controlestandaarden en de met u gemaakte afspraken in de opdrachtbevestiging. Tevens beoordeelden wij de verenigbaarheid van de andere informatie, inclusief de overige gegevens en het jaarverslag met de jaarrekening en of deze geen materiële afwijkingen bevatten op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins. Voor een accountantscontrole gelden inherente beperkingen, die zijn uiteengezet in de opdrachtbevestiging.

Onze controleaanpak is gebaseerd op een risicogerichte benadering. De controle is voornamelijk gegevensgericht omdat wij nagenoeg niet kunnen steunen op de opzet, het bestaan en de werking van de aanwezige administratieve organisatie en de daarin opgenomen beheersingssystemen. Deze aanpak gaat uit van een risicoanalyse op transactiestromen, zoals verkoopactiviteiten en personeelszaken. Daarnaast worden bedrijfsrisico's beoordeeld die voortvloeien uit de strategie en operaties van de gemeente Sliedrecht. In de risicoanalyse hebben wij beoordeeld in hoeverre de onderkende risico's van invloed kunnen zijn op de jaarrekening.

De risico's met een hoge waarschijnlijkheid van het zich voordoen en mogelijk materiële impact, hebben in onze controle meer aandacht gehad. Deze risico's betreffen:

- In onze controlestandaarden (NV COS) wordt expliciet het risico van management override (bewuste beïnvloeding door bestuur of management van de jaarcijfers) als belangrijk te onderkennen theoretisch risico benoemd. Als accountant moeten wij in onze werkzaamheden hier specifiek aandacht aan besteden.
- Het niet naleven van de Europese aanbestedingsregels.
- Onjuiste waardering bouwgronden in exploitatie (materiele post met verschillende schattingselementen).
- De gevolgen van ongeautoriseerde handelingen in de IT-systemen.

Bijlage A

Onze controle

Continuïteit	De waarderingen in de jaarrekening van gemeente Sliedrecht zijn gebaseerd op de veronderstelling dat gemeente Sliedrecht als geheel in continuïteit zal worden voortgezet. De inschatting of een duurzame voorzetting mogelijk is, inclusief de eventueel in de jaarrekening op te nemen toelichting, is de wettelijke verantwoordelijkheid van het college van burgemeester en wethouders. Als accountant beoordelen wij de aanvaardbaarheid van de door het college van burgemeester en wethouders ingeschatte mogelijkheden tot een duurzame voortzetting. Wij vinden deze inschatting aanvaardbaar.
Het jaarverslag is verenigbaar met de jaarrekening en bevat geen materiële afwijkingen	De jaarstukken 2018 van uw gemeente bestaan uit: • Het jaarverslag 2018 (programmaverantwoording en verplichte paragrafen). • De jaarrekening 2018 (balans met toelichting, overzicht van baten en lasten in de jaarrekening met toelichting, inclusief SiSa-bijlage en taakvelden). In het onderdeel ‘programmaverantwoording’ van het jaarverslag dient informatie opgenomen te worden over: wat hebben we gedaan, wat hebben we bereikt en wat heeft het gekost? De programmaverantwoording vormt, samen met de verplicht voorgeschreven paragrafen (zoals weerstandsvermogen, bedrijfsvoering etc.), het jaarverslag. Beide onderdelen vallen niet (expliciet) onder de controle van de jaarrekening. Het primaire object van de accountantscontrole (op grond van artikel 213 van de Gemeentewet) is de jaarrekening (de balans met toelichting en het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening met toelichting). De inhoud van het jaarverslag (programmaverantwoording en paragrafen) hebben wij getoetst. Bij onze controle hebben wij geen materiële afwijkingen tussen het jaarverslag en de jaarrekening geconstateerd. Het jaarverslag en de jaarrekening zijn met elkaar verenigbaar.
De grondslagen van de jaarrekening 2018 zijn aanvaardbaar	De belangrijkste verslaggevingsgrondslagen van uw gemeente zijn uiteengezet in de grondslagen van de jaarrekening 2018. In 2018 zijn er geen wijzigingen geweest in toegepaste verslaggevingsgrondslagen die een aanzienlijke invloed hebben op de baten en lasten of de financiële positie van uw gemeente. Significante verslaggevingsgrondslagen en toepassing hiervan zijn belangrijk voor de presentatie van de financiële positie van uw gemeente en de baten en lasten in de jaarrekening. Daarnaast vereisen zij van het college en het management dat zij een oordeel vormen ten aanzien van soms moeilijke, subjectieve en complexe posities, vaak vanwege de noodzaak om inschattingen te moeten maken over het effect van zaken die inherent onzeker zijn. Wij hebben het door het college en het management toegepaste proces met betrekking tot significante verslaggevingsaspecten geëvalueerd en hebben gegevensgerichte controlewerkzaamheden uitgevoerd.

Bijlage A

Onze controle

Fraude en non-compliance

Onze controle is niet specifiek gericht op het ontdekken van fraude. Bij de planning voor de jaarrekeningcontrole, houden wij rekening met het risico dat de jaarrekening als gevolg van fraude en onregelmatigheden onjuistheden van materieel belang zou kunnen bevatten. Daarnaast hebben wij beoordeeld in hoeverre sprake kan zijn van een risico omtrent corruptie. Wij hebben hiertoe kennis genomen van de frauderisicoanalyse (opgesteld door de gemeente Sliedrecht) die door de gemeente Sliedrecht begin 2016 aan de auditcommissie is voorgelegd. Naar wij hebben begrepen is deze fraudeanalyse nog actueel (afgestemd met de ambtelijke organisatie van de gemeente). In de interne controlechecklisten zien wij ook ruime aandacht voor frauderisico's. Deze besprekingen en onze controlewerkzaamheden hebben geen indicaties voor materiële fraude opgeleverd.

Bij de beoordeling van het risico omtrent corruptie hebben wij gekeken naar klant specifieke omstandigheden, zoals de geografische plaats van de activiteiten, hebben we gekeken naar de sectoren waar corruptie meer dan gemiddeld voorkomt en hebben we beoordeeld in hoeverre buitenlandse wetgeving als de UK Bribery Act en de US Foreign Corrupt Practices Act van invloed kunnen zijn.

Wij hebben aandacht besteed aan de compliance met de voor u van toepassing zijnde wet- en regelgeving en overige bepalingen voor zover wij die van belang achten in het kader van onze controle van de jaarrekening. Bij die werkzaamheden hebben wij geen materiële non-compliance geconstateerd.

Geautomatiseerde gegevensverwerking

De accountant dient op basis van artikel 2:393, lid 4 BW, melding te maken van zijn bevindingen met betrekking tot de betrouwbaarheid en continuïteit van de geautomatiseerde gegevensverwerking. Tijdens de interim-controle hebben wij ook relevante processen met betrekking tot de geautomatiseerde gegevensverwerking getoetst. Voor onze bevindingen verwijzen wij naar onze managementletter 2018.

De relevante applicaties worden beheerd door het Servicecentrum Drechtsteden (SCD). Op dat niveau worden door BDO ook controles uitgevoerd. De rapportage met betrekking tot deze werkzaamheden is bestuurlijk afgerond met de GR Drechtsteden. Bij de bepaling van de nog uit te voeren werkzaamheden is reeds met de uitkomsten hiervan rekening gehouden.

Ten aanzien van de betrouwbaarheid en de continuïteit van de geautomatiseerde gegevensverwerking zijn geen tekortkomingen geconstateerd.

Bijlage B

Bevindingen SiSa-bijlage

Inleiding

Bij de jaarrekening wordt als bijlage de SiSa-verantwoording toegevoegd. De gemeente Sliedrecht heeft de rechtmatige totstandkoming van de SiSa-bijlage getoetst.

Strekking controleverklaring rechtmatigheid	Goedkeurend
Strekking controleverklaring getrouwheid	Goedkeurend

Op grond van het Besluit accountantscontrole decentrale overheden, artikel 5, lid 4, rapporteren wij in dit verslag over de fouten en onzekerheden van de specifieke uitkeringen die in 2018 in het kader van SiSa worden verantwoord. Wij doen dit middels een tabel, die ook moet worden opgenomen als geen fouten of onzekerheden zijn geconstateerd. Per regeling wordt aangegeven of, en zo ja welke financiële fouten of onzekerheden zijn geconstateerd.

Nr.	Specifieke uitkering of overig	Fout of onzekerheid	Financiële omvang in euro's	Toelichting fout / onzekerheid
D9	Onderwijsachterstandenbeleid 2011-2018 (OAB)			
E27B	Brede doeluitkering verkeer en vervoer SiSa tussen medeoverheden			
F1	Regeling aankoop woningen onder een hoogspanningsverbinding			
G2	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet gemeentedeel			
G2A	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet totaal 2017			
G3	Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (exclusief levensonderhoud beginnende zelfstandigen) gemeentedeel			
G3A	Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (exclusief levensonderhoud beginnende zelfstandigen) totaal 2017			

Bijlage C

In control statement

Rechtmatigheids-
verantwoording
collega vanaf
boekjaar 2021

De aanleiding

Momenteel geven de externe accountants nog een verklaring af ten aanzien van de rechtmatigheid, maar vanaf het boekjaar 2021 geeft de externe accountant alleen nog een oordeel inzake de getrouwheid van de jaarrekening. Vanaf 2021 geeft het college van B&W zelf een rechtmatigheidsverantwoording af in de jaarstukken. Als gemeente is het verstandig dat u zich nu al voorbereidt. Vragen die u zich voorafgaand aan de wetswijziging kan stellen zijn¹:

1. Wat zijn uw gemeentelijke ambities aangaande de rechtmatigheidsverantwoording en het eventueel breder trekken naar een “in control statement”? En hoe raken deze ambities de inrichting van uw bedrijfsvoering?
2. Wat is er voor nodig om (als B&W) straks een rechtmatigheidsverantwoording af te kunnen geven?
3. Heeft u al voldoende expertise in huis of moet u samenwerking in de regio opzoeken?
4. In hoeverre bent u al in staat om zelf een oordeel te geven over de financiële rechtmatigheid van uw belangrijkste processen? Is uw verbijzonderde interne controle-functie bijvoorbeeld al zodanig opgezet dat, aan het eind van het jaar al een totaalconclusie getrokken kan worden met opgenomen een vertaling naar de balans en staat van baten en lasten?
5. Kan uw gemeente al eerder proberen om zelf een (deel van de) rechtmatigheidsverantwoording op te stellen, vooruitlopend op de wettelijke verplichting, en kan die verantwoording dan ook gebruikt worden voor de afstemming en voorbereiding op de externe accountantscontrole?

Uw gemeente wordt straks gevraagd een rechtmatigheidsverantwoording af te geven. Een in control statement gaat verder dan de rechtmatigheidsverantwoording. Het gaat bij een in control statement niet alleen over de risico's die bestaan op het gebied van rechtmatigheid, maar om alle risico's met een grote kans en/of impact.

¹ Rechtmatigheidsverantwoording in jaarrekening van gemeente, 5 oktober 2018, <https://vng.nl/onderwerpenindex/gemeentefinancien/begroting-en-verantwoording/nieuws/rechtmatigheidsverantwoording-in-jaarrekening-van-gemeente>

Bijlage C

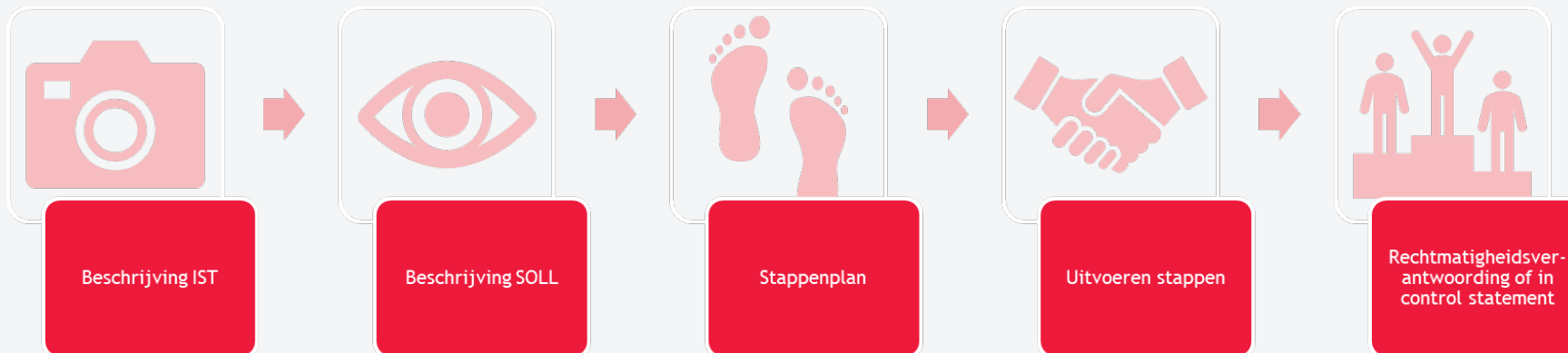
In control statement

Stappenplan rechtmatigheids- verantwoording

Hoe kom je tot een rechtmatigheidsverantwoording / in control statement?

De wettelijke wijziging is gericht op de rechtmatigheid. Veel gemeenten moeten hiervoor nog de nodige stappen zetten, hierbij kan gedacht worden aan:

1. Het in kaart brengen van de huidige situatie (IST situatie).
 - Vaststellen in hoeverre de gemeente al in staat is om zelf een oordeel te geven over de rechtmatigheid.
 - Beoordelen van het huidige interne risicobeheersings- en controlesysteem en het evalueren van de huidige verbijzonderde interne controle-functie.
2. Het bepalen welke ambities uw gemeente heeft aangaande de rechtmatigheidsverantwoording. De range loopt van een rechtmatigheidsverantwoording op enkele onderwerpen tot het in control statement. (SOLL situatie).
3. Het vertalen van de ambities naar de inrichting van de bedrijfsvoering c.q. bepalen welke stappen gezet moeten worden om de SOLL situatie te bereiken.
4. Uitvoeren van de stappen, waarbij onder andere gedacht kan worden aan de stappen: het in kaart brengen van de rechtmatigheidsrisico's en het uitvoeren van interne controles.
5. Als laatste stap het opstellen van de rechtmatigheidsverantwoording.

Nieuwe perspectieven

In de nieuwe economie doen kansen zich sneller voor dan ooit. Nieuwe spelregels geven een boost aan zakelijk werken. En een nieuwe generatie staat klaar om het anders te doen. Beter, slimmer, innovatiever. Wie succesvol wil ondernemen, moet zelf ook vernieuwen. Open staan voor verandering. En met open vizier kijken naar de mogelijkheden die voor ons liggen.

Nieuwe perspectieven, dát is wat BDO u wil bieden. En kan bieden, dankzij onze unieke combinatie van lokale marktkennis en een internationaal netwerk. Persoonlijke dienstverlening en een professionele aanpak. BDO helpt u graag om vanuit een andere invalshoek naar uw business te kijken. Zodat u de juiste beslissingen neemt om uw organisatie sterker, wendbaarder en succesvoller te maken. Of u nu een mkb-bedrijf, familiebedrijf, publieke organisatie of internationale organisatie bent.

BDO kijkt graag met u vooruit. Samen komen we tot nieuwe inzichten en nieuwe kansen in uw markt. Samen creëren we nieuwe perspectieven.

BDO Accountants & Adviseurs verleent vanuit 18 vestigingen in heel Nederland en met ruim 2.550 professionals diensten op het gebied van accountancy, belastingadvies en consultancy.

BDO adviseert organisaties in tal van branches en is sterk in de advisering aan het Nederlandse middenbedrijf, (semi-) overheidsinstellingen en familiebedrijven. Of het nu gaat om een controle van uw jaarrekening, de begeleiding van een ingewikkelde overname of een fiscaal advies op maat. In alle gevallen heeft u te maken met professionals. Zowel lokaal, regionaal, landelijk als internationaal. BDO maakt deel uit van het internationale BDO-netwerk (actief in 162 landen, meer dan 80.000 medewerkers wereldwijd) dat bestaat uit zelfstandige en onafhankelijke organisaties, die over de hele wereld onder de merknaam BDO actief zijn op het gebied van de zakelijke dienstverlening. Dat maakt ons in alle opzichten bijzonder betrokken. Kijk voor meer informatie op www.bdo.nl